

Systemdesign, labbande och relationalitet

Johanna Tysk
Stefan Holmlid

Fokus har varit det systemiska och relationella i deltagarnas arbete och att i samverkan mellan olika aktörer transformera systemet.

Deltagande design

Gestaltande metoder

Förståelse för systemet med hjälp av sin egen kropp och objekt

Abstract

Stora delar av offentlig sektors utmaningar har inga enkla lösningar, utan bearbetas bäst genom systemtransformationer. En central aspekt hos system är relationerna mellan de aktörer som ingår i systemet och relationerna mellan dessa aktörer och andra aspekter av systemet.

I det här kapitlet närmar vi oss Helsingborgs hypoteslabbande med ett systemperspektiv och med Helsingborg som en systemaktör, och fokuserar just på det relationella i system. Studien kretsar kring Invånarlabbet, och för att underlätta arbetet med det relationella används socio-materiella metoder tillsammans med olika aktörer i systemet. Metoderna lyfter fram de erfarenhetsbaserade kunskaperna som finns hos olika aktörer i systemet, och använder sig både av visuella, materiella och förkroppsligade uttrycksmedel. Resultaten i studien pekar på vikten av att en organisation har förmåga att fånga och bearbeta många olika kunskapsstyper och -uttryck, inklusive till exempel estetisk kunskap och erfarenhetsbaserad kunskap.

I en framåtblick pekar vi på hur ett systemperspektiv med fokus på det relationella kräver att organisationen ser sig själv som en systemaktör istället för leverantör, att relationer ses som en del av en pluralism och att det skapas infrastruktur för de som arbetar med systemtransformation i olika delar av systemet.

Inledning

Många utmaningar kommuner står inför är invävda i komplexa system, där ingen enskild aktör har lösningen eller hela bilden av utmaningen. Konstruktivt arbete med utmaningen är beroende av gemensamt arbete mellan bland annat invånare, civilsamhälle, företag och offentliga organisationer. Förutom att det finns en sakutmaning att bearbeta, behöver det komplexa system som för närvarande är hem för utmaningen förändras. Att närma sig och arbeta med systemtransformation är i sig också utmanande, särskilt om utgångspunkten är att många aktörer i systemet tillsammans ska vara proaktiva i den transformationen.

Under 2010-talet har det blivit vanligare att aktörer inom offentlig sektor i Sverige arbetar i olika former av "labb". För en del har det betytt ett tillfälligt arbetssätt med syfte att prova på något nytt, för andra har det handlat om att skapa en organisatorisk resurs inom organisationen för att genomföra "laborationer", och ytterligare andra har skapat ett "levande labb" där infrastruktur, metoder och processer sätts upp så att vardagen och verkligheten kan användas för olika typer av försök av olika aktörer (Björgvinsson m.fl. 2010). Internationellt finns en bred flora av labb som växt fram (Szűcs Johansson 2014) och lagts ner, med många olika fokus: från långsiktiga plattformar för tekniska innovationer till tillfälliga projekt, från labb kring sociala innovationer till labb kring samhällsutveckling. Många av dessa labb har arbetat med olika former av designansatser, och en del av dem har tagit ett systemperspektiv (Hillgren & Szűcs Johansson 2015, Holmlid 2019).

I det här kapitlet närmar vi oss Helsingborgs hypoteslabb och labbandet med ett systemperspektiv, med blicken riktad mot relationella aspekter. Vi betraktar en kommun som en *systemaktör*, tillsammans med många andra, som tillsammans är staden. Kommunens roll som systemaktör är dels att agera för att garantera varje invånares rättigheter, dels att fungera som plattform för tjänsteutövare. Kommunen spelar en central roll i det lilla vardagslivet och sätter ramar och skapar förutsättningar för samhällets utveckling. Vårt systemperspektiv bygger på att den dynamiska helheten är annorlunda än de enskilda delarna och deras dynamiska kapacitet. Helt centralt i denna skillnad är det *relationella* som finns i helheten. Det är i relationen mellan aktörer som värde skapas, det är i relationen mellan systemets delar som normer upprätthålls och det är i relationen mellan invånare och kommun som samhällskontraktet uppfylls. Ett exempel på hur en sådan relation skapar en komplicerad dynamik är att när en kommun ser sig som, och framställer sig som, en producent av tjänster, riskerar invånarna att uppfatta sig själva som konsumenter, i värsta fall som passiva konsumenter.

I det följande introducerar vi först inramningen för forskningsarbetet, och sedan går vi direkt över i tre aspekter hos det systemiska och relationella arbetet från projektet.

Inramningar

Alla praktikbaserade forskningsprojekt, som det här, har sina inramningar. För det första finns en teoretisk inramning, som underbygger tolkningar och resonemang. För det andra finns en forskningsmetod, som ramar in hur det systematiska forskningsarbetet genomförs och sätter en form av gränser för vad som går att få reda på. Och för det tredje finns den verklighetskontext som projektet genomförs i, som sätter ytterligare ramar för vad som går att få reda på. Här beskriver vi översiktligt dessa tre inramningar.

Teoretisk bakgrund

Systemteorier finns det en lång rad av, och den historiska utvecklingen av olika systemteoretiska perspektiv är brokig och kantad av ömsesidig kritik mellan perspektivens företrädare.

I mötet mellan offentlig sektor och design har teorier kring en offentlig tjänstelogik (Engen m.fl. 2021) tillämpats, ofta med systemen uppdelade i nivåerna mikro, meso och makro (Frow m.fl. 2014), eller med andra "system-av-system"-perspektiv (Barile m.fl. 2016). Dessutom har det i mötet mellan tjänsteforskningen och design, framför allt på senare tid, anammats teorier om institutioner och institutionalisering (Suddaby 2010, Lawrence & Suddaby 2006). Design framhålls ofta som ett kunskapsfält som kan bidra till institutionell transformation bortanför de små stegen och ständiga förbättringarna (Kurtmollaiev m.fl. 2018, Wetter-Edman m.fl. 2018, Vink, mfl 2019, Malmberg m.fl. 2019).

I det här forskningsarbetet väljer vi att i stället, i linje med kritiken kring ett tjänsteperspektiv för offentlig sektor (Osborne 2018, Engen m.fl. 2021), utgå från systemet som en väv av aktörer, relationer, handlingar, aktiviteter, värden, föreställningar och upplevelser i verkligheten. Det lyfter fram levd erfarenhet, agentskap och ett pågående systemskapande, framför ovanstående teorier där upprätthållande av institutionaliserade strukturer ofta befäster privilegiering och marginalisering. Vi utgår från att systemen är dynamiska och generativa (Holland 2006, Varela 1981), att ett systems delar är ett uttryck för helheten utan att för den skull vara helheten (Ackoff 1994, Senge m.fl. 2005) och att relationerna i systemet är något i sig (Meadows 2008).

Metoden

Forskningsarbetet har genomförts som ett deltagande designarbete, där en av författarna har deltagit i Invånarlabbet som systemdesigner under en tvåårsperiod. Forskningsarbetet har på så sätt dels bidragit till kunskapsutveckling tillsammans med Invånarlabbets övriga deltagare, dels bidragit med kunskap i och kring utvecklingen av den lokala praktik som utvecklats genom Invånarlabbet. Forskningsarbetet har också bidragit till generell kunskapsutveckling inom designfältet och de forskningspraktiker och teoriutveckling som pågår där. Detta beskrivs emellanåt som interaktiv forskning (Svensson m.fl. 2007) eller forskning genom design (Redström 2017).

Designforskning kan göras på många olika sätt, ibland passar forskning *om* design, och ibland är det lämpligare med forskning *genom* design. Det förra innebär ofta ett traditionellt samhällsvetenskapligt eller humanistiskt perspektiv, där design blir det forskningsobjekt som studeras av någon som inte själv gör designarbetet. Det senare innebär ett vetenskapligt perspektiv där den som forskar också genomför designarbetet (Redström 2017). Sådana arbetssätt är ett kännetecken för designforskning, och finns också i andra discipliner, bland annat inom pedagogik, managementforskning och teknikvetenskap.

Ett sätt att beskriva skillnaderna fångas i en inledande artikel till ett specialnummer av en designforskningstidskrift:

Researchers from [social science] disciplines might contribute with knowledge regarding *phenomena* (what something is), the *mechanisms* (how they work), as well as *theories* (how to understand them). However, design research in its knowledge creation is additionally concerned with *making these phenomena, mechanisms, and theories available* for research (representing and embodying them), with *acting generatively* with these (creating new meaning through them), and with *engagement in transformation* (putting them to work). (Karpen m.fl. 2021 s. 1)

Angreppssättet bygger på en konstruktivistisk kunskapssyn och på en pluralistisk modell för hur kunskap utvecklas (Schön 1983). I det här fallet har det inneburit att systemdesignern arbetat som en del av teamet med sin kompetens, samt i sammanhanget identifierat hur ett forskningsbaserat kunskapsintresse kan genomföras som både bidrar till labbet och är relevant som forskningsarbete. Specifikt har detta handlat om socio-materiella arbetssätt (Orlikowski 2007, Kimbell & Blomberg 2017), där systemen har gestaltats och förkroppsligats (Marchand 2010, Höök 2018). (En beskrivning av några av arbetssätten finns i den *playbook* som togs fram som ett resultat av Invånarlabets arbete; se även bilderna 3.1–3.2). Fokus har varit det systemiska och relationella i deltagarnas arbete och att i samverkan mellan olika aktörer transformera systemet.

Bild 3.1 Exempel på gestaltande metod. (Foto: Nadia Zaoujan.)

Bild 3.2 Exempel på förkroppsligande. (Foto: Lotta Korch.)

Kontexten

Kapitlet bygger framför allt på erfarenheter från arbetet med Invånarlabbet, som också beskrivs från andra perspektiv i kapitel 5. Invånarlabbet beskriver sig själva så här:

Resan med "Invånarlabbet" grundas i tron om att invånarnas delaktighet i planeringen och utvecklingen av olika stadsdelar bär med sig stor potential. Det kan vara svårt att inkludera invånare i stadsutvecklingen, det finns risker och fallgropar, men också stora möjligheter. [...]

Invånarlabbet vill hitta svaret på frågan: hur kan staden engagera fler invånare i stadsdelarna kring olika samhällsutmaningar? Vilka metoder och verktyg är det som är hållbara och som ger effekt?

Genom att skapa goda förutsättningar för invånare, offentliga organisationer, näringsliv och den idéburna sektorn att mötas i "labiform" kring olika utmaningar, hittar vi gemensamma lösningar och innovationer som bidrar till ökad livskvalité i stadsdelarna. (fou.helsingborg.se/denutforskandestaden/invanarlabbet/)

Invånarlabbet har under det här arbetets gång fokuserat på områdena Fredriksdal och Planteringen, som har höga nivåer av ohälsa, arbetslöshet och utsatthet. De drivande aktörerna för Invånarlabbet har varit Stadsledningsförvaltningen, Arbetsmarknadsförvaltningen, och Helsingborgshem, tillsammans med Stadsbyggnadsförvaltningen och Kulturförvaltningen.

Med stöd av FoU-enheten och projektet "Den (ut)forskande staden" gjordes avstampet kring en medskapande stad, med innovationslab som skulle kunna bidra till ökad tillit mellan invånare och stadens institutionella aktörer. De två stadsdelar som valdes ut bedömdes ha stor potential för invånarinvolvering. Inom labbet ställdes tidigt frågor som: Hur kan vi uppnå en medskapande stad? Vilka arbetssätt och metoder kan ge effekt? Hur inkluderar vi fler? Vilka värden skapas för invånarna? Hur bidrar de till samhällsplaneringen och demokratin? En av utgångspunkterna var också att skapa samverkan med näringsliv och idéburen sektor.

Bild 3.3 Vy över Planteringen. (Foto: Johanna Tysk.)

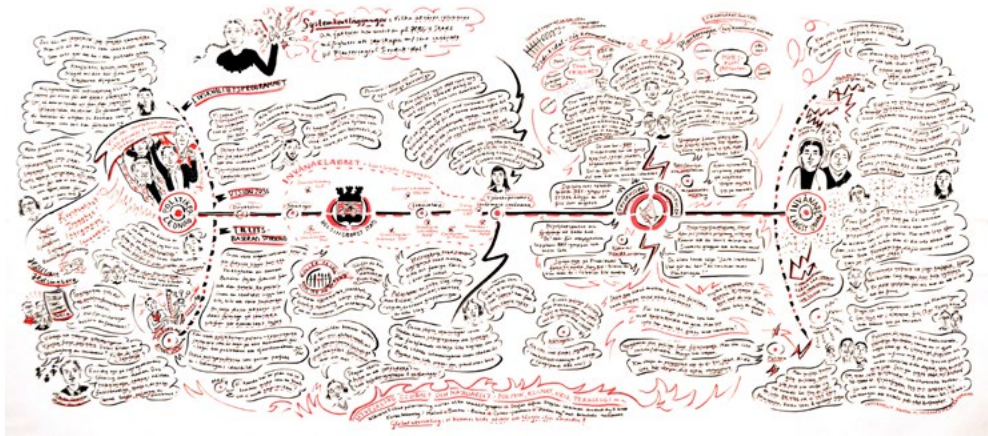

Bild 3.6 Annoterad visuell sammanställning. (Foto och grafik: Johanna Tysk.)

Denna systemsammanställning användes som diskussionsunderlag i labbets projektgrupp, för att identifiera strategier för förändring. Sammanställningen fångar ett antal av de relationella utmaningar som framkommit i de tidigare verkstäderna. I relationen mellan vänster och höger kant är stadens ledning respektive stadens invånare representerade, vilket uttrycker avståndet mellan dessa, särskilt de mindre privilegierade invånarna, såväl organisatoriskt som i hur Helsingborg beskrivs (se bild 3.6). Mellan dessa finns ytterligare aktörer och sammanhang representerade med sina relationer, i en komplex väv. Sammanställningen har inte som ambition att vara komplett, utan gestaltar det underlag som framkommit.

Ett av de teman som diskuterades flitigt med utgångspunkt i sammanställningen var hur det systemdrivna arbetssättet, till skillnad från de mer traditionella arbetssätten, gjorde det möjligt att se och arbeta med just relationerna. Det traditionella arbetssättet gör det enkelt att analysera fram och fokusera på ett visst problem, ofta knutet till en specifik grupp eller plats, och oftast där symtomen på problemet är synliggjorda. Det blir också där en lösning på problemet förväntas implementeras. Med det systemdrivna arbetssättet som använts här fokuseras både på *helheten*, det ständigt pågående arbetet med att utveckla ett resilient system, och samtidigt på *relationerna*, som är nyckeln till att lösa upp de knutar som finns i systemet. En sammanställning av relationella skiften gjordes, som ett sätt att hitta nycklar till att fokusera på relationer som hävstänger för systemförändring (se bild 3.7).

Bild 3.7 Sammanställning av möjligheter till relationella skiftet. (Foto och grafik: Johanna Tysk.)

Ett konkret exempel är den otrygghet som upplevs hos både ett välbeställt område och ett med mer utsatthet, som ligger nära varandra. Här, liksom i många andra sammanhang, blir den traditionella problemanalysen att problemet ligger i det utsatta området. Men otryggheten är ett symptom, och problemet ligger vare sig hos det ena området eller det andra, och än mindre hos grupper bland områdenas invånare. För att bearbeta knuten behöver det ske ett arbete i relationen mellan dessa:

Ska vi titta på en långsiktig förändring ligger den i de mellanmännsliga relationerna. (Från verkstad med förvaltningsstrateger)

Det här ligger i linje med dels hur Ackoff (1994) kopplar ihop systemets delar och dess helheter samt fokuserar på relationerna i systemet och dels på behovet av att inkludera också till exempel estetisk kunskap på lika självklara grund som andra sorters kunskap. Det står i kontrast till hur många offentliga organisationer under lång tid valt att optimera både sin verksamhet och sitt sätt att utveckla den:

[The] noninstrumental values of means and instrumental values of ends are aesthetic in character, and that aesthetic, as well as ethical, values should be incorporated into our theories of decision making. (Ackoff 1979 s. 99)

En offentlig organisation – och särskilt en kommun, som har så många verksamhetsgrenar – har externt formulerade regleringar som till synes kräver en viss typ av organisering, samtidigt som organisationen själv kan ha både en egen politisk styrning och en administrativ styrning. Under de senaste årtiondena, och under överinseende av flera olika politiska konstellationer, har det som kommit att kallas för New Public Management fått stort inflytande på såväl strategier som organisering och styrning. Inspiration och arbetssätt har hämtats från näringslivet, bland annat konkurrensutsättning av verksamheter, vilket i sin tur leder till att vissa delar av kommunens egen verksamhet formuleras och styrs i form av erbjudanden. Det resonemanget är korrekt inom den logiken. I en sådan logik blir det också lätt att fokusera på den enskilda verksamheten och att analysera problem hos den partikulära verksamheten, och lösa dessa. Det angreppssättet tar inte hänsyn till att varje sådan analys och lösning är en del av en dynamisk utveckling av det vidare systemet (Holland 2006). Det tar inte heller hänsyn till att några aktörer i systemet är aktörer på en marknad, medan andra är aktörer för invånares rättigheter. Om man använder analoga begreppsresonemang från andra kunskapsfält så är "konkurrensutsättning" ett begrepp som bygger på en övergripande metafor om en "marknad", och det är en sådan metafor som har fått styra logiken (Austin 1975, Lakoff & Johnson 1980). Alternativt kan man resonera att det byggts en "secondary belief" (Walton 1978, Tolkien 1983) inom vars ram det blir både logiskt och rimligt att agera på vissa sätt.

Erfarenhetsbaserad kunskap i systemet

Invånarlabbets ambition handlade om att stadens utveckling skulle bygga på engagemang och inflytande från invånarna, och att labbet som plats och process skulle kunna fungera som en platt-

form för det. Labbet har en plats mitt i stadens mylla, tillsammans med sociala entreprenörer, olika aktörsnätverk, frivilligorganisationer, affärsdrivande verksamheter och engagerade invånare.

Även om många politikområden berör många av dessa aktörer, är det inte alltid uppenbart hur en kommun ser sig själv som en del av det, eller hur aktörerna tillsammans kan skapa föreställningar tillsammans om detta. I ett projekt om äldres livskvalitet gjordes en sådan studie, som visade på en stor variation i hur de olika personerna organiserar sitt nätverk av aktörer för att upprätthålla självständighet och livskvalitet, som inte alltid var likadant som de andra aktörernas föreställningar (Čaić m.fl. 2019). I ett annat projekt, som undersökte idrottens roll i socialpolitik (Dahlstedt & Ekholm 2021), gjordes systemkartläggningar av en specifik social idrottsinnovation från flera olika aktörers perspektiv. Varje aktör fick beskriva hur denne såg på systemet kring idrottsinsatsen för att den skulle fungera och vara bra. Precis som i Čaićs studie skiftar beskrivningarna och föreställningarna mellan aktörerna, och de överlappar bara varandra till viss del (Ekholm & Holmlid 2020). Båda studierna använde sig av socio-materiella metoder för deltagarna att gestalta och föreställa sig systemen. Den här variationen är en styrka, samtidigt som det är en utmaning att arbeta med den pluralismen:

I vissa systemteorier gör man skillnad på den "spetsiga" och den "trubbiga" änden av ett delsystem, givet en viss systemavgränsning (Woods & Hollnagel 2006). Den spetsiga änden i det här fallet är verksamheten ute i Fredriksdal och Planteringen, medan den trubbiga änden är verksamheten i stadshuset. I den spetsiga änden är variationen och pluralismen närvarande i det dagliga arbetet, medan det i den trubbiga änden finns en strävan efter entydighet i till exempel budskap och effektivitet, exempelvis genom ett fåtal gemensamma processer. Den relationen, mellan behovet av vad en kommunledning vill kommunicera och den verklighet som upplevs på plats, kan skapa friktion i systemet, och det drabbar dagligen de som arbetar i den spetsiga änden.

Det är något i det här fina som gör klyftorna djupare. Möjligheterna till inkludering blir sämre för vissa eftersom deras verklighet ser så annorlunda ut från den verkligheten idealbilden beskriver, de förändringar de behöver är utifrån en kontext som ledningen inte ens kan föreställa sig. Då bjuder man inte ens in dem. (Dialogutvecklare)

Systemkartan som togs fram (se figur 3.6) ger också ett perspektiv skilt från det traditionella genom att skapa en horisontell bild av systemet, utan de hierarkiska organisationsmodellerna som mall. Systemkartan ger möjlighet att zooma in, och gå närmare delar av systemet, samtidigt som den påminner om de övergripande relationerna. På det viset bidrar den med ett radikalt skifte i bilden av relationerna mellan beslutsfattare, utförare och invånare, och vikten av både kapacitet och förmåga hos verksamheten att ha roller och bygga relationer direkt med invånare.

En aspekt av hur en aktör förstår sin omvärld och systemet är de medel aktören har för att känna av och interagera med andra aktörer. I verksamheter med trånga resurser eller höga krav på effektivitet finns det färre möjligheter i det dagliga arbetet att fånga detta. Allt kanaliseras i stället genom

de processer och rutiner som är specifikt framtagna för att fånga engagemang från andra aktörer. Dessa sätter också normen för vad som uppfattas som ett bra engagemang. I labbet genomfördes systemverkstäder, där aktörer och invånare involverades i att bland annat gestalta och samtala om relationer i systemet genom objektkonstellationer. Under en av dessa lyftes ett intressant exempel: att aktörer som kommer med företagsidéer, eller idéer på teknikdrivna innovationer, passar in i kommunens mall och enkelt slussas vidare, medan den som har andra sorters engagemang inte känner sig manad eller välkommen, och fångas inte heller upp av andra mekanismer.

Samtidigt som det sätts en norm i systemet att vissa typer av engagemang prioriteras, skapas en systemrelation mellan de invånare som passar in i den normen och de invånare som inte gör det.

Ur ett systeminnovationsperspektiv kan man här göra en analogi: om man under ett krig analyserar skador på flygplan för att förstå hur man ska kunna göra dem bättre och säkrare, kan man inte bara titta på de skador flygplanen som kunde återvända har. Annorlunda uttryckt, i systemtermer kring möjligheterna för Invånarlabbet, så räcker det inte att förstå invånarna och deras engagemang enbart genom relationer med de som har privilegiet att kunna välja att ta sig fram genom ett av de förutbestämda programmen. Engagemanget hos de som inte har det privilegiet, eller möjligheten att ta sig dit, behöver fångas i andra typer av relationer. Samtidigt som det sätts en norm i systemet att vissa typer av engagemang prioriteras, skapas en systemrelation mellan de invånare som passar in i den normen och de invånare som inte gör det.

Att ta ett systemperspektiv och arbeta med systemets olika aktörer i all deras brokighet minskar risken för att den pluralism som finns i systemet inte kan fångas upp. Det blir enklare att ha ödmjukheten att förstå att den egna organisationen är begränsad och att dess normerande inte alltid är rätt, men att den också kan bidra till systemförändring genom att utvecklas i fler sorters relationer. Många offentliga organisationer har viss kapacitet, ofta i form av gränsgångare, eldsjälur eller andra mellanroller som finns i den spetsiga änden. Däremot saknas ofta organisatorisk förmåga och tillräckliga resurser för att svara upp mot den utvecklingspotential som ryms i de nära relationerna med invånare. Det är inte ovanligt att gränsgångare och eldsjälur riskerar att bränna ut sig, antingen på grund av överbelastning av arbetskapacitet eller för att det inte finns några fångstmekanismer för det de ser skulle kunna göras – organisationens förmåga är för dålig. Många av de som arbetar längst ut, med invånarna, har inte understötts med infrastruktur som gör det möjligt att gå från relation till systemtransformation, vilket vore det naturliga att organisationen såg till. Några av rösterna från Invånarlabbet deltagare uttrycker det på följande sätt:

- Vi måste sluta vara görare och bli möjliggörare!
- Vi behöver en funktion som kan få in invånarna i kedjan, öppna upp och klarspråka.
- Vi måste bygga färdigheter för delaktighet, samverkan och engagemang, det räcker inte att bara genomföra aktiviteter och starta föreningar!

De här mellanrollerna har erfarenhetsbaserad kunskap som är central för att skapa de infrastrukturer som gör det möjligt att arbeta med både variationen och volymen (Björgvinsson m.fl. 2012, Hillgren m.fl. 2011). I viss mån kan man se detta som offentlig sektors motsvarighet till von Hippels (2005, 2016) idéer om demokratisering av innovation. Till det krävs det mindre fokus på institutionaliserade format för problemlösning och ideutveckling och mer uppmärksamhet på hur den erfarenhetsbaserade kunskapen hos invånare och mellanroller ska kunna bidra till systemtransformation.

Framåtblick

Några av erfarenheterna från det designdrivna, systemorienterade angreppssättet ger fingervisningar om hur en offentlig organisation kan behöva förändras för att möta de utmaningar som organisationen ofta är en del av. Det handlar inte enbart om att komma åt den närliggande sociala hållbarheten, eller att vara en del av nationella omställningar som till exempel god och nära vård (SOU 2020:19), utan också om organisationens roll i klimatomställningar. Här lyfter vi blicken och pekar ut fyra utvecklingsområden för den organisation som vill ta sin roll som systemaktör på allvar, vilket också indirekt betyder att organisationen behöver utveckla vissa befintliga sätt att agera:

- En organisation behöver integrera systemperspektiv i alla delar av sin verksamhet. På så sätt gör organisationen sig själv till en del av systemet, inte bara en aktör som löser specifika problem eller skiljer ut sig själv från den omvärld den agerar i.
- Genom att fokusera på relationerna i systemet skapas hävstänger för systemtransformation som engagerar många delar av systemet.
- En organisation som ser sig själv som en av många systemaktörer behöver utveckla förmåga dels att hantera pluralism, dels att använda många olika kunskapsstyper som utgångspunkt i arbetet.
- En organisation som vill arbeta med invånarengagemang behöver bygga infrastruktur som stöttar de medarbetare som är i "myllan" och som bidrar till att systemtransformation är möjlig på många olika sätt.

Som en av deltagarna i områdesnätverket uttryckte det: "Innovationen ligger i risktagande, sårbarhet inför både invånare och varandra. Vi måste släppa på prestige, tro att vi har allt under kontroll, att vi kan själva."

Referenser

Ackoff, R. L. (1979). The Future of Operational Research is Past, *The Journal of the Operational Research Society*, 30(2), s. 93-104.

Ackoff, R.L. (1994). Systems thinking and thinking systems. *System Dynamics Review*, 10(2-3), s. 175-188.

Austin, J.L. (1975). *How to do things with words*. London: Oxford University Press.

Barile, S., Lusch, R., Reynoso, J., Saviano, M. & Spohrer, J. (2016). Systems, networks, and ecosystems in service research. *Journal of Service Management*, 27(4), s. 652-674.

Björgvinsson, E., Ehn, P. & Hillgren, P.A. (2010). *Participatory design and "democratizing innovation"*. Proceedings of the 11th Biennial participatory design conference, s. 41-50.

Björgvinsson, E., Ehn, P. & Hillgren, P.A. (2012). Design things and design thinking: Contemporary participatory design challenges. *Design Issues*, 28(3), s. 101-116.

Čaić, M., Holmlid, S., Mahrz, D. & Odekerken-Schroder, G. (2019). Beneficiaries' view of actor networks: Service resonance for pluralistic actor networks. *International Journal of Design*, 13(3), s. 69-88.

Dahlstedt, M. & Ekholm, D. (2021). *Idrottens kraft? Ungas livsvillkor och ojämlikhetens problem i en segregerad stad*. Lund: Studentlitteratur.

Ekholm, D. & Holmlid, S. (2020). Formalizing sports-based interventions in cross-sectoral cooperation: Governing and infrastructuring practice, program, and preconditions. *Journal of Sport for Development*, 8(14), s. 1-20.

Engen, M., Fransson, M., Quist, J. & Skålen, P. (2021). Continuing the development of the public service logic: A study of value co-destruction in public services. *Public Management Review*, 23(6), s. 886-905.

Frow, P., McColl-Kennedy, J.R., Hilton, T., Davidson, A., Payne, A. & Brozovic, D. (2014). Value propositions: A service ecosystems perspective. *Marketing Theory*, 14(3), s. 327-351.

Hillgren, P-A. & Szücs Johansson, L. (2015). *Designlabb för social innovation: En förstudie av Mötesplats Social Innovation*. Malmö: Mötesplats Social Innovation. <https://socialinnovation.se/wp-content/uploads/2017/04/forstudie-designlabb.pdf>.

Hillgren, P.A., Seravalli, A. & Emilson, A. (2011). Prototyping and infrastructuring in design for social innovation. *CoDesign*, 7(3-4), s. 169-183.

- Hippel, E. V. (2005). *Democratizing innovation*. Cambridge, Mass.: MIT Press.
- Hippel, E. V. (2016). *Free innovation*. The MIT Press.
- Holland, J.H. (2006). Studying complex adaptive systems. *Journal of Systems Science and Complexity*, 19(1), s. 1–8.
- Holmlid, S. (2019). *Design och policylab, slutrapport*. <https://www.vinnova.se/globalassets/mikrosajter/policylab/dokument/design-policy-lab-forskningsrapport.pdf>.
- Höök, K. (2018). *Designing with the body: Somaesthetic interaction design*. Cambridge, MA: MIT Press.
- Karpen, I., O., Holmlid, S., & Yu, E. (2021). Service design in the context of complexity: Moving between plurality and tension towards a future research agenda. *International Journal of Design*, 15(3), 1-10.
- Kimbell, L. & Blomberg, J. (2017). The object of service design. I D. Sangiorgi & A. Prendiville (red.), *Designing for service: Key issues and new directions*, 27, s. 20–34.
- Kurtmollaiev, S., Fjuk, A., Pedersen, P.E., Clatworthy, S. & Kvale, K. (2018). Organizational transformation through service design: The institutional logics perspective. *Journal of Service Research*, 21(1), s. 59–74.
- Lakoff, G. & Johnson, M. (1980). *Metaphors we live by*. Chicago: University of Chicago Press.
- Lawrence, T.B. & Suddaby, R. (2006). Institutions and institutional work. I R. Stuart, C. Clegg, T. Hardy, B. Lawrence & W.R. Nord (red.), *The Sage handbook of organization studies*. (2 uppl.) London: Sage, s. 215–254.
- Malmberg, L., Rodrigues, V., Lännerström, L., Wetter-Edman, K., Vink, J. & Holmlid, S. (2019). Service design as a transformational driver toward person-centered care in healthcare. I M.A. Pfannstiel & C. Rasche (red.), *Service design and service thinking in healthcare and hospital management: Theory, concepts, practice*. Cham: Springer, s. 1–18.
- Marchand, T.H. (2010). Making knowledge: Explorations of the indissoluble relation between minds, bodies, and environment. *Journal of the Royal Anthropological Institute*, 16, S1–S21.
- Meadows, D.H. (2008). *Thinking in systems: A primer*. Vermont: Chelsea Green Publishing.
- Orlikowski, W.J. (2007). Sociomaterial practices: Exploring technology at work. *Organization Studies*, 28(9), s. 1435–1448.

- Osborne, S.P. (2018). From public service-dominant logic to public service logic: Are public service organizations capable of co-production and value co-creation? *Public Management Review*, 20(2), s. 225–231.
- Redström, J. (2017). *Making design theory*. Cambridge, MA: MIT Press.
- Schön, D. (1983). *The reflective practitioner*. New York, NY: Basic Books.
- Senge, P.M., Scharmer, C.O., Jaworski, J. & Flowers, B.S. (2005). *Presence: An exploration of profound change in people, organizations, and society*. London, Nicholas Brealey publishing.
- SOU 2020:19. *God och nära vård – En reform för ett hållbart hälso- och sjukvårdssystem*.
- Suddaby, R. (2010). Challenges for institutional theory. *Journal of Management Inquiry*, 19(1), s. 14–20.
- Svensson, L., Ellström, P.E. & Brulin, G. (2007). Introduction – on interactive research. *International Journal of Action Research*, 3(3), s. 233–249.
- Szücs Johansson, L. (2014). *Designlabb för social innovation: En kartläggning av Mötesplats Social Innovation*. Malmö: Mötesplats Social Innovation. https://socialinnovation.se/wp-content/uploads/2014/10/MSL_Designlabb-kartlaggning_A4_Web.pdf.
- Tolkien, J.R.R. (1983). *The monsters and the critics and other essays*. London: Allen & Unwin, s. 109–161.
- Varela, F. (1981). Describing the logic of the living: The adequacy and limitations of the idea of autopoiesis. I M. Zeleny (red.), *Autopoiesis: A theory of living organization*. New York: North Holland, s. 36–48.
- Vink, J., Joly, M.P., Wetter-Edman, K., Tronvoll, B. & Edvardsson, B. (2019). Changing the rules of the game in healthcare through service design. I M.A. Pfannstiel & C. Rasche (red.), *Service design and service thinking in healthcare and hospital management: Theory, concepts, practice*. Cham: Springer, s. 19–37.
- Walton, K.L. (1978). Fearing fictions. *The Journal of Philosophy*, 75(1), s. 5–27.
- Wetter-Edman, K., Vink, J. & Blomkvist, J. (2018). Staging aesthetic disruption through design methods for service innovation. *Design Studies*, 55, 5–26.
- Woods, D.D. & Hollnagel, E. (2006). *Joint cognitive systems: Patterns in cognitive systems engineering*. Boca Raton: CRC/Taylor & Francis.

Författarpresentation

Johanna Tysk arbetade som forskningsingenjör vid Linköpings Universitet i forskargruppen Interaction and Service design research, numer som specialist på strategisk design på Vinnova. Hennes arbete fokuserar på transdisciplinära designmetoder för systeminnovation.

Stefan Holmlid är professor i design vid Linköpings universitet, där han leder forskargruppen Interaction and Service design research. Hans forskning fokuserar på mötet mellan design och offentlig sektor, från innovativa arbetssätt i offentliga organisationer till policyutveckling.

Den (ut)forskande staden

Denna rapport är ett utdrag ur antologin *Den (ut)forskande staden – En FoU-innovation i offentlig sektor* (publicerad på fou.helsingborg.se/rapporter).

Den (ut)forskande staden är ett projekt som har drivits av FoU Helsingborg 2019-2022 och har fungerat som en testbädd där stadens förvaltningar, akademi och invånare tillsammans haft möjlighet att skapa och testa nya lösningar på gamla problem. I samverkan har man utforskat nya arbetssätt för utvecklingsarbete för att på så sätt inspirera och påverka omställningen av organisationen mot en större innovativ förmåga.

I *Den (ut)forskande staden – En FoU-innovation i offentlig sektor* får läsaren följa med på de resor som projektets 14 forskare gjort. Dessa omfattar både mer övergripande resor såsom hur en offentlig organisation systematiskt kan arbeta med att lära sig nya - utforskande och samverkande - arbetssätt för innovation, och mer fokuserade resor genom de fem så kallade *hypoteslabben*.